

Likabehandlingsplan

- plan för arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

Grevebäckens förskola

Giltighetstid: 2021-11-30 – 2022-11-30

Ansvarig rektor: Helena Näslund

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn och/eller vuxna. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och vuxna ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

Planen mot diskriminering vilar på värden från:

- Läroplanen för förskolan (Lpfö -18)
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Skollagen (2010:800)
- FNs barnkonvention
- Lokalt framtagen Integritetspolicy

2. Vision och arbetssätt

På vår förskola är värdegrundsarbetet viktigt och det råder nolltolerans mot att på något sätt kränka, diskriminera eller trakassera en annan individ. Vi vill ha vår förskola fri från diskriminering och kränkningar. Både vuxna och barn behöver ha kunskap och mod att stoppa om det skulle ske någon av kränkning eller diskriminering. Vi arbetar mot Barn och utbildnings vision: ”Alltid bästa möjliga möte för fortsatt lärande”. Vårt mål är att alla ska känna glädje, trivas och känna trygghet på förskolan.

Vårt förhållningssätt grundar sig på ett gott och respektfullt bemötande, som utgår från de grundläggande värdena i skollagen och förskolans läroplan. Vi identifierar och stärker det positiva bemötandet, förhållningssättet och förutsättningar för att jobba mot nolltolerans. Vi har få men tydliga regler för att bevara trygghet och trivsel. Detta uppmärksammas och är en viktig del under hela dagen.

Trivselregler:

- Vara god kamrat - ha ett respektfullt förhållningssätt.
- Att värna om varandra och vår miljö.
- Att lyssna på varandra.

Förskolans uppdrag är att följa de normer och värden som står i läroplanen. Alla människors lika värde, respekt för individen och ett demokratiskt klimat. Genom att vara närvarande vuxna kan vi se till att alla barn får rätt till inflytande och delaktighet.

Vi arbetar systematiskt med hjälp av kvalitetsindikatorn ”Atmosfär och organisation, kring bl.a. trygghet. Avdelningarna gör en självvärdering som visar på vad som är aktuellt att jobba med på respektive avdelning. Därefter gör vi en handlingsplan varje år som följs upp och utvärderas.

För att barnen i framtiden ska bli goda samhällsmedborgare arbetar vi förebyggande mot samtliga diskrimineringsgrunder och vi vuxna är förebilder. Eftersom det är förskolans ansvar att upptäcka, åtgärda och förebygga kränkande behandling arbetar vi med att få en struktur över likabehandlingsarbetet, att det ska vara ett levande dokument som är en del av det dagliga arbetet och som är känt av alla. Vid händelser som uppstår - stora som små, dokumenterar vi händelsen för att lyfta i samtal och reflektion med arbetslagen på arbetsplatsträff eller reflektion tillfällen. Detta för att kunna reflektera, förebygga och/eller gå vidare med händelsen.

3. Kartläggning av riskområden

Utifrån tidigare likabehandlingsplan revideras och uppdateras planen för vardera kalenderår, under höstterminen. Kartläggning sker utifrån diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder, vilka samtliga bearbetas och kartläggs vardera med tillhörande punkter. Dessa punkter finns alla med i förskolans årshjul och systematiska arbete för att få ett levande dokument och arbete för likabehandling. Kartläggningen sker på respektive avdelning samt under gemensamma träffar för att få en helhetsbild över hela förskolan. Eventuella risker som upptäcks åtgärdas omgående genom att tillsammans i arbetslagen reflektera kring hur vi kan arbeta förebyggande och främjande mot diskriminering och kränkning.

Följande punkter ligger till grund för årets kartläggning:

- Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?
- Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.

Dessa har sedan kartlagts under vardera diskrimineringsgrund för att belysa alla dess områden.

Kön

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Vid toalettbesök finns en risk, då barnen till exempel inte alltid får vara ensam på toaletten - som vi aktivt arbetar förebyggande mot genom att skapa förutsättning för barnen att få vara ensam på toaletten. Vi förmedlar vikten av att få vara ensam bland annat genom samtal, litteratur och att stötta de barn som behöver genom att finnas med vid toalettbesök.

Vi samtalat aktivt med barnen kring integritet och vikten av att själva få

bestämma över sin egen kropp. Bland annat genom litteratur och samtal. Viktigt blir dock att förmedla att trygga vuxna kan behöva exempelvis hjälpa på toalett eller blöjbyte.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Till viss del, men detta ligger under våra utvecklingsområden. Detta genom att arbeta aktivt för en rutin att lyfta som en punkt på föräldramöten och kontinuerligt via våra dokumentationsformer samt löpande information om händelser uppstår.

Könsidentitet eller könsuttryck

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Risker finns att vuxna och/eller barn uttrycker sig på sätt som inte går i enlighet med vårt synsätt/förhållningssätt. Detta förebygger vi genom att kontinuerligt samtala med barnen kring könsidentiteter/uttryck och allas rätt att vara den hen är. Alla är olika olika är bra. Vi står alltid upp för barnet i frågor som uppstår som kan bli en kränkande eller diskriminerande handling. Om kränkande/diskriminerande händelser uppstår bemöter vi dessa med berörd/berörda personer.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Ja vi förmedlar tydligt vårt förhållningssätt genom exempelvis arbetsplan som skickas ut inför introduktion i förskolan, samtal på föräldramöte och genom kontinuerligt arbete i barngrupp.

Etnisk tillhörighet

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Risker finns att vuxna och/eller barn uttrycker sig på sätt som inte går i enlighet med vårt synsätt/förhållningssätt. Detta förebygger vi genom att kontinuerligt samtala med barnen kring etnisk tillhörighet och människors olikheter. Detta bland annat genom valet av litteratur och media, som belyser och synliggör människors olikheter.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Ja vi förmedlar tydligt vårt förhållningssätt genom exempelvis arbetsplan som skickas ut inför introduktion i förskolan, samtal på föräldramöte och genom kontinuerligt arbete i barngrupp.

Religion eller annan trosuppfattning

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Risker finns att vuxna och/eller barn uttrycker sig på sätt som inte går i enlighet med vårt synsätt/förhållningssätt. Detta förebygger vi genom att kontinuerligt samtala med barnen kring att det finns olika religioner och trosuppfattningar. Detta bland annat genom hur vi i arbete med traditioner på förskolan förtydligar allas rätt att tro vad en vill.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Ja vi förmedlar tydligt vårt förhållningssätt genom exempelvis arbetsplan som skickas ut inför introduktion i förskolan, samtal på föräldramöte

Funktionsnedsättning/funktionsvariation

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Risker finns att vuxna och/eller barn uttrycker sig på sätt som inte går i enlighet med vårt synsätt/förhållningssätt. Detta förebygger vi genom att kontinuerligt samtala med barnen kring funktionsnedsättning/variation och människors olikheter. Detta bland annat genom valet av litteratur och media, som belyser och synliggör människors olikheter och lika värde.

Förskolans samtliga miljöer är tillgängliga för alla barn oavsett fysiska och psykiska olikheter.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Ja vi förmedlar tydligt vårt förhållningssätt genom exempelvis arbetsplan som skickas ut inför introduktion i förskolan, samtal på föräldramöte.

Sexuell läggning

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Risker finns att vuxna och/eller barn uttrycker sig på sätt som inte går i enlighet med vårt synsätt/förhållningssätt. Detta förebygger vi genom att kontinuerligt samtala med barnen kring sexuell läggning och allas rätt att älska den hen vill. Vi står alltid upp för barnet i frågor som uppstår som kan bli en kränkande eller diskriminerande handling.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Ja vi förmedlar tydligt vårt förhållningssätt genom exempelvis arbetsplan som skickas ut inför introduktion i förskolan, samtal på föräldramöte och genom kontinuerligt arbete i barngrupp.

Ålder

- **Finns det tillfällen där trakasserier och diskriminering kan komma till uttryck på förskolan inomhus och/eller utomhus?**

Samtliga barn kan vardagligt välja material och göranden inne samt ute på avdelningen oavsett ålder. Inget material är specifikt för endast en ålder, dock utifrån den nivå de klarar av beroende på avdelning och utifrån säkerhet (som exempel saxar eller små material tillgängliga eller inte på småbarnsavdelning, vilket beror på säkerheten). Allt material är synligt och erbjuds alla men beroende på hur barnen kan hantera det själva eller med stöttning.

- **Tydliggörs förskolans förhållningssätt mot diskriminering till alla som vistas på förskolan.**

Ja vi förmedlar tydligt vårt förhållningssätt genom exempelvis arbetsplan som skickas ut inför introduktion i förskolan, samtal på föräldramöte och genom kontinuerligt arbete i barngrupp. Bland annat genom hur vi synliggör vår barnsyn och kunskapssyn som tydligt förmedlar vår syn på barnet som kompetent och inte åldershomogent.

Under samtliga punkter har vi också kartlagt områden såväl inomhus som utomhus där riskerna kan öka att kränkning eller diskriminering kan uppstå. Dessa platser kan vara undangömda platser eller ytor där barnen hamnar undangömt och händelser kan uppstå som vi inte upptäcker. Det är bland annat toaletter likt nämnt ovan, rum inne dit barnen gärna går för att arbeta ostört samt utomhus på kortsidan av huset eller “uppe vid ängen, bakom tallen”. Där kan konflikter ske och mindre trevliga ord sägas som vi behöver uppmärksamma, arbeta vidare med och förebygga tillsammans med barnen.

Det har stor betydelse var de vuxna befinner sig såväl inne som ute på gården. När det finns närvarande vuxna ger vi barnen bra förutsättningar till goda möten för lek och lärande. Det blir färre konflikter där pedagogerna är och vi tänker att konflikter kan leda till kränkningar.

Lek i mindre grupper är också en framgångsfaktor. När det blir många barn i samma lärmiljö blir det svårare att kommunicera och komma överens. Det är större risk för konflikter när många barn leker på en begränsad yta. Det blir även svårare att hinna avstyra och förebygga konflikter. De yngsta barnen är där pedagogerna är, är pedagogerna i samma rum så är även barnen där vilket gör att det blir många barn på samma ställe som ska komma överens och konfliktrisker ökar. Det blir svårare för pedagogerna att avstyra konflikter och det kan leda till kränkningar. Det har gett goda resultat när pedagogerna delar upp sig och finns nära barnen på olika ställen.

Det är viktigt att fördela sig strategiskt både inom- och utomhus. Även dela upp barnen i olika miljöer. Goda rutiner vid övergångar, t ex. när man ska gå in eller ut, ex. gå i omgångar så det inte blir för många i hallen etc. minskar risken för konflikter som kan leda till kränkningar.

Genom medvetna, lyhörda och närvarande pedagoger har barnens möjligheter att bli sitt bästa jag ökat.

4. Mål för arbetet

Utifrån kartläggningen slår vi fast mål för kommande arbete för likabehandling och mot kränkande eller diskriminerande handlingar. Dessa mål är att:

- Tydliggöra vårt förhållningssätt gällande kränkande/diskriminerande behandling till samtliga som vistas på förskolan. Vårt förhållningssätt ska formuleras i arbetsplanen samt att vi tar fram rutiner för hur och när vi förmedlar detta till samtliga.
- Vårt fokus och utvecklingsområde under kommande år är grunderna *Religion och trosuppfattning* samt *etnisk tillhörighet*, då dessa grunder inte är tillräckligt befästa i vårt arbetssätt; hur vi ska arbeta och hur vi ska lyfta fram vårt förhållningssätt.. Kan vi ta fram mer litteratur kring dessa områden och hur arbetar vi med barnen kring områdena?
- Vi fortsätter kartläggningen under samtliga diskrimineringsgrunder med punkter som vi tagit fram genom reflektion kring områdena. Kartläggning sker under APT och under respektive månad i årshjulet. Dessa punkter listas nedan:

Kön

- Är vi förtrodda med vår integritetspolicy och använder vi oss av den?
- Ger personalen barnen möjligheter och verktyg att skydda sin integritet?

Könsidentitet eller könsuttryck

- Använder vi förlöjligande och skämt kopplade till könsidentitet?
- Är vi vuxna uppmärksamma på att vi eller barnen inte värderar någons yttre attribut?

- Är vi uppmärksamma på att vuxna eller barn inte uttrycker en stereotyp syn på kön?
- Benämner vi en grupp med barn utifrån synlig könstillhörighet, som till exempel ”kom nu killarna/tjejerna”?

Etnisk tillhörighet

- Använder vi förlöjligande och skämt kopplat till etniskt ursprung, ras eller hudfärg
- Arbetar vi förebyggande mot rasism och främlingsfientlighet?
- Synliggör vi allas lika värde oavsett etnisk tillhörighet?
- Tar vi reda på och skaffar oss kunskap om olika etniska tillhörigheter?
- Synliggör vi för barnen att olika etniska tillhörigheter finns?
- Uppmärksammar vi högtider som är kopplade mot etnisk tillhörighet? (svenska, samiska nationaldagen etc)

Religion eller annan trosuppfattning

- Använder vi förlöjligande och skämt kopplade till religion?
- Beaktar vi andras olika trosuppfattningar och traditioner
- Förmedlar vi tydligt att samtliga av förskolans traditioner bygger på frivillighet?
- Förebygger vi risker för ett utanförskap vid val att inte delta i exempelvis traditioner?
- Synliggör vi för barnen att olika trosuppfattningar finns?

Funktionsnedsättning/funktionsvariation

- Använder vi förlöjligande och skämt kopplat till funktionsvariationer?
- Bemöter vi barn utifrån deras funktionsvariationer?
- Ser vi olikheter som berikande?
- Anpassar vi miljöerna för funktionsnedsatta?

Sexuell läggning

- Använder vi förlöjligande och skämt kopplade till sexuell läggning?
- Arbetar förskolan med att förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning?
- Arbetar vi med inkludering av olika sexuella läggningar i undervisningen på förskolan?

Ålder

- Använder vi förlöjligande och skämt kopplade till ålder?

5. Handlingsplan

Vi ska arbeta främjande mot alla diskrimineringsgrunder och för att vi ska säkerställa att det sker kommer samtliga grunder att finnas i förskolans årshjul för ett systematiskt och aktivt arbete. Likabehandlingsplanen och diskrimineringsgrunderna finns som stående punkt på Apt så att vi kollegialt kan lära av varandra och ta idéer av varandra, skapa samsyn och likvärdighet.

Under året genomförs planerade aktiviteter och samtal med barnen med koppling till diskrimineringsgrunderna. Vi gör ett medvetet val när vi exempelvis läser böcker för att lyfta diskrimineringsgrunder och motverka stereotyper. Vi använder oss av väl utvald litteratur och media för att tillsammans med barnen reflektera och stötta dem i hur de kan agera vid konflikter. Materialet vi använder är anpassat för yngre och äldre barn, bilder och korta texter kan de ge dem redskap och stöttning. Exempel på material är "Kompisböckerna" och liknande böcker kring barnkonventionen som finns digitalt via Poly Glutt - Ex. Säg stopp när man inte vill. Vid pedagogmöte reflekterar pedagogerna och delger varandra hur vi jobbar med dessa. Pedagogerna ska fördjupa arbetet med värdegrundsfrågor och konkretisera dessa med barnen och varandra på ett tydligt sätt både i vardagliga rutinsituationer som i planerade aktiviteter.

Systematiskt arbete

Ansvar:

- Göra årshjul - rektor.
- Följa årshjul - samtliga pedagoger. Förskolläraren har ett extra ansvar.
- Se över litteratur: samtliga pedagoger - arbetet presenteras för vårdnadshavarna via våra dokumentationsforum såsom vklass och instagram
- Uppföljning: Pedagogmöte/avdelning och rektor.
- Uppföljning/utvärdering: Höstens utvecklingsdag 2022.

Riskområden gården

Kartläggningen har visat på vilka områden på gården och inomhus där det kan förekomma konflikter och därmed visat på var pedagogerna bör befinna sig för att öka känslan av trygghet för alla barn. Samtliga pedagoger har rutiner för och planerar för hur de ska organisera sig under dagen.

Ansvar: Alla pedagoger. Förskolläraren har ett extra ansvar.

Uppföljning: Avd. reflektionstid

Utvärdering: Höstens utvecklingsdag 2022.

Riskområden inomhus

Genom att dela in i mindre grupper blir det lättare att ta tillvara varandras olikheter som en styrka. Det blir färre konflikter när det inte är så många att samspela med. Därför ska vi tänka på att dela in i mindre grupper både genom att vara ute/inne och genom att erbjuda intressanta undersökande lärmiljöer där barnen kan leka i mindre grupp både ute och inomhus. Pedagogerna behöver även styra vilka barn och hur många barn som kan vara i olika miljöer för att skapa goda möjligheter till samspel, lek och minska risken för konflikter som kan leda till kränkningar. Pedagogerna ska av samma anledning finnas nära barnen och dela upp sig på strategiska platser, för att minska risken av att konflikter sker och finnas där för att ge barnen verktyg att hantera de konflikter som ändå uppstår. Rutiner vid övergångar ska vara överenskomna och nedskrivna.

Ansvar: Alla pedagoger. Förskolläraren har ett extra ansvar.

Uppföljning/utvärdering: Avd. följer upp på reflektionstiden.

Utvärdering av målen: Höstens utvecklingsdag 2022.

Kartläggning

Kartläggningen av resterande framtagna punkter kommer att ske löpande under året under respektive månad i årshjulet. Detta för ett levande och systematiskt likabehandlingsarbete.

Ansvar: Alla pedagoger. Förskolläraren har ett extra ansvar.

Uppföljning/utvärdering: Alla pedagoger på APT.

Utvärdering av målen: Höstens utvecklingsdag 2022.

6. Utvärdering av genomförda insatser

Utvärdering av tidigare plan visar att barnen trivs och föräldrar känner sig trygga att lämna barnen på vår förskola. (Föräldraenkäten)

Vårt arbete med att vara en bra kompis och olikheter berikar, där ett trevligt bemötande mot alla, har varit en viktig del.

Genom den dagliga öppna dialogen med föräldrar och i arbetslaget får vi tillsammans förståelse för barnen.

När vi är goda språkliga förebilder och uppmärksammar det ”goda” språket i vardagen så ger det avtryck i barnens språkbruk. Vi har även uppmärksammat barnen på vilket språk de använder till varandra genom vardagliga samtal i olika gruppkonstellationer. Genom att vara närvarande i barnens lek hör vi hur barnen pratar till varandra och kan stödja och uppmärksamma det.

I arbetet med att olikheter är en styrka och allas lika värde har det varit lättare att komma överens, lyssna på varandra och ta tillvara på detta när vi har delat in barnen i mindre grupper. Genom medvetna, lyhörda pedagoger har barnens möjlighet att bli sitt bästa jag ökat.

Likabehandlingsarbetet har inte haft någon tydlig struktur men detta har vi i och med revideringen av likabehandlingsplanen 2021 arbetat fram en tydlig struktur för att förbättra. Målen behöver vara konkreta och utvärderingsbara, vilket vi tycker att vi arbetat fram i denna plan. Ett systematiskt arbete behövs för att få ett levande dokument och arbete mot kränkning och diskriminering.

7. Barns delaktighet i arbetet

Vi har tillsammans med barnen kontinuerligt samtal kring hur vi är en bra kompis och hur vi är mot varandra. Vi har ett rikt bibliotek (böcker och media, digitalt och analogt) som dryftar samtliga av diskrimineringsgrunderna. Dessa använder vi oss av löpande under året men också att ta till då händelser uppstår.

Vi genomför barnsamtal där vi läser av klimatet i barngruppen samt hur tillgängligt exempelvis materialet är för samtliga barn. Vi lägger in i årshjulet kring likabehandling tre tillfällen per år där barnsamtal genomförs utifrån de olika grunderna.

8. Rutiner för akuta situationer

Rutiner när barn kränker barn

- Den/de som upptäcker eller får vetskap om händelsen kontaktar arbetslagsledare eller rektor.
- Arbetslagsledare eller rektor kontaktar omgående utsedd kontaktperson(er) med fördjupad kunskap om kränkning, trakasserier och diskriminering.
- Vårdnadshavare kontaktas.
- Skyndsamt anmälan till LISA-systemet. Utöver anmälningsskyldigheten inträder också utrednings- och åtgärdsskyldighet.
- En utredning utifrån händelsen påbörjas, där även förskolans atmosfär och skolans kultur ingår i kartläggningen.
- I vissa situationer kan elevhälsan behöva kopplas in.
- Upprätta tid för uppföljning och utvärdering.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar barn/vuxen

- Rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets vårdnadshavare.
- Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

9. Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

• Kön

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

• Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

• Etnisk tillhörighet

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

• Religion eller annan trosuppfattning

Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

• Funktionsnedsättning (i diskrimineringslagen funktionshinder)

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när

personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.

- **Sexuell läggning**

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

- **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna

funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet ”sexuella trakasserier” innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

• Mobbning

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

• Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

• Främlingsfientlighet

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

• Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.